

THYRAS VOLD

UDGIVET AF SLESVIG-LIGAEN

103. årgang nr. 1

1. halvår 2024

Nummer 922

Hvor Trenen og Ejderen mødes ligger byen Frederiksstad

Læs mere om byens danske skole,
Hans Helgesen Skolen, på side 30-31

SLESVIG-LIGAENS LANDSMØDE 2024

Se mødeindkaldelsen på bladets bagside
samt dagsorden og bilag på siderne 32-35.

Kære læsere af Thyras Vold og kære medlemmer af Slesvig-Ligaen

v/ Horst-Werner J. Knüppel

Solen kravler højere og højere op på himlen – vi har sagt goddag til foråret, og sommeren ligger lige om hjørnet. Dermed har vi sagt farvel til vinteren og et halvt år med regn, regn og atter regn. Lige nu kan vi nyde de mange skønne grønne forårsnuancer, og den blomsterpragt der hører foråret til. Skal vi se positivt på det lidt kølige og våde forår, så skal det da være glæden over at naturen stadig står frisk og frodig her midt i maj. Lige udenfor mit vindue står den første ro-dodendronbusk i blomst, og inden længe følger de øvrige efter. Frugttræernes blomster står og lyser op mod en blå og skyfri himmel – jo, der er så meget at glæde sig over, så meget vi kan nyde og forundres over.

Lad mig begynde med at fortælle, om et længe næret ønske i Ligaen, som nu har haft en vellykket premiere: At arrangere dagsture til Sydslesvig, for også ad den vej at kunne fortælle de gode og spændende historier om det danske mindretal. At møde det danske mindretal på deres hjemmebane står stærkt og vil derfor blive husket. Den direkte kontakt med det danske mindretal sætter vilkårene, for den hverdag, der leves sammen med den tyske flertalsbefolkning, i et tydeligere lys. På vores første tur til Kiel havde vi fokus på de politiske opgaver og udfordringer SSW (partiet repræsenterer det danske mindretal og de nationale frisere) forsøger at løse i såvel de kommunale råd, amtsråd og i landdagen. Deltagerne fik den gode fortælling i landdagen og en rundvisning i regeringsbygningen. Ud over de mange fortællinger og anekdoter, der er knyttet til de forskellige geografiske steder vi kørte igennem, blev der tid til et besøg på en af mindretallets fællesskoler. Endnu engang tak til alle dem, som åbnede deres dør og bidrog til en god fortælling om en hverdag, der er så forskellig fra den, vi møder i Danmark.

Den næste tur kan I allerede nu glæde jer til at sætte i kalenderen. Vi bliver i det politiske spor og drager til Berlin, hvor Steffen Seidler (SSW's medlem i Forbundsdagen) har inviteret os til en politisk drøftelse i Forbundsdagen. Da Berlin har så meget at byde på, vil de øvrige dage blive fyldt ud med besøg på ambassaden og flere af de mange seværdigheder, den tyske hovedstad er så rig på. Turen gennemføres i tidsrummet fra den 5. – 7. november 2024. I Slesvig-Ligaen ser vi frem til at give alle deltagere en større viden om og indsigt i de politiske arbejdsgange i Forbunds-dagen. Hvilke muligheder SSW's ene mandat i Forbundsdagen har, vil I blive meget klogere på.

Siden sidste udgave af Thyras Vold har der været skiftedag med betydning for grænselandet flere steder.

Lad mig starte med at byde den nye generalkonsul velkommen til arbejdet i Flensburg. Den 1. marts var der skiftedag – et goddag til Annette Lind og et farvel til Kim Andersen. Med udnævnelsen af Annette Lind til generalkonsul får grænselandet sin første kvindelige repræsentant i stillingen. Generalkonsulstillingen kan beskrives som en diplomatisk forpost i grænselandet. Annette Lind har, med sin udnævnelse fået en betroet og vigtig opgave, ikke mindst i forhold til det danske mindretal i Sydslesvig og for de danske interesser i hele grænseområdet. Jeg er sikker på, at det ikke bliver et problem at få kalenderen fyldt godt ud for generalkonsulen.

Sammen med velkomsten skal der også lyde en tak til Kim Andersen, som siden 2017 har arbejdet målrettet på at udfylde rollen som brobygger i grænselandet. Kim Andersen har igennem alle

årene været et sikkert bindeled i grænselandet. For det danske mindretal har han været det sikre bolværk og den gode medspiller, når tanker og projekter skulle modnes. Tak for indsatsen og synligheden i grænselandet.

Også i SdU (Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger) var der skiftedag. Efter to år som formand for SdU blev Kay von Eitzen afløst af Mads Lausten. Med valget af Mads Lausten er der ikke blot tale om en skiftedag, men også et generationsskifte. Lige siden børneårene har Mads været aktiv på idrætsbanerne, og bestyrelsesarbejdet fangede hans opmærksomhed i de tidlige ungdomsår. I Mads har SdU fået en formand, som ikke kan blive overrasket over de udfordringer og opgaver, der venter forude. Slesvig-Ligaen ønsker til lykke med valget og håber, at de mål, der er blevet løftet sløret for, må blive støttet af de mange gode kræfter, der findes i SdU.

Et generationsskifte blev det også til, da Grænseforeningen på deres Sendemandsmøde skulle vælge ny formand efter biskop Peter Skov-Jakobsen. Grænseforeningens nye formand blev den kun 37-årige Mirco Reimer-Elster. Mirco har en Ph.D. grad i historie fra European University Institute i Firenze, men er i den brede offentlighed mere kendt som USA- og Tysklandsanalytiker i TV2 eller som klummeskribent i Jyllands-Posten. Med valget af Mirco har Grænseforeningen valgt en formand, som kender til alle forhold i det danske mindretal i Sydslesvig. Grænseforeningens formand er opvokset i Slesvig, har været i dansk børnehaven og efterfølgende gået på Hiort Lorenzen Skolen i byen. Skolegangen i Sydslesvig blev afsluttet med en studentereksamen fra Duborg-Skolen, inden turen fortsatte til Danmark. Med det store kendskab til Sydslesvig er jeg overbevist om, at Grænseforeningen har fundet en person, som kan give foreningens formål nyt liv til glæde for det danske mindretal i Sydslesvig. Som folkeoplysende forening er der nok at tage fat på, når grænselandets forhold skal forklares og udbredes. Slesvig-Ligaen ønsker

Mirco Reimer-Elster til lykke med valget og ser frem til et godt og konstruktivt samarbejde til fordel for det danske mindretal.

Sommeren er på vej og dermed også et par store arrangementer i Sydslesvig. De årligt tilbagevendende danske årsmøder afholdes i år fra den 7. – 9. juni. Årets motto: "Sydslesvig kommer i mål", er et godt valg og giver stof til refleksion. Helt sikkert er det årets store idrætsbegivenhed "Europeada", der har inspireret årsmødeudvalget under udformningen af årets motto. Årets årsmødemotto giver anledning til mange spændende overvejelser. Nu er der efter mottoet ikke sat et punktum, der er heller ikke sat et udråbstegn og ej heller et spørgsmålstegn. Alt efter hvilket tegn den enkelte sætter, vil det give anledning til en vifte af forskellige nødvendige handle-mønstre i forhold til et mindretal i udvikling. Jeg ser med spænding frem til årsmøderne, og det indhold og de tanker årsmødetalerne fremhæver.

Den store sportsbegivenhed i Sydslesvig bliver "Europeada". Europeada er det europæiske fodboldmesterskab for de nationale mindretal i Europa, som afholdes hvert fjerde år. Turneringen afvikles i grænselandet (såvel nord som syd for grænsen) fra den 28. juni – 7. juli. Interesserede kan på SSF's hjemmeside læse meget mere om turneringen, de enkelte spillesteder samt kampene.

Jeg vil ønske alle en rigtig god årsmøde-weekend og håber, at det gode vejr også vil vise sig ved den lejlighed. Til såvel spillere, trænere, de mange frivillige samt tilskuere: en god afvikling af Europeada. Må der til begge arrangementer knyttes venskaber, der rækker ud i fremtiden. Til alle læsere: en rigtig god sommer. Hvordan vejret end arter sig, så er det påklædningen, der er afgørende, når naturen skal udforskes og nydes. God sommer!

Horst-Werner J. Knüppel

LEDER

ved
Anne-Margrete Jessen

Glæden ved det frivillige arbejde

Det er desværre tidstypisk, at det bliver sværere og sværere at finde bestyrelsesmedlemmer for folkelige foreninger, og det gælder næsten for alle foreninger i Sydslesvig, både tyske og danske. I Sydslesvig nødsages det danske mindretal ofte til at lægge distrikter sammen for at finde en bestyrelse til for eksempel både et sammenlagt SSF- og SSW-distrikt, og der er flere og flere SSF- og SSW-arrangementer, der bare tilbydes fra selve administrationen.

Rigtigt foruroligende er det, synes jeg, at det er så svært at finde bestyrelser til foreninger, og har man fundet en bestyrelse, så er det svært at få medlemmerne til at komme.

Det er en kedelig tendens, synes jeg, fordi fænomenet også er med til at svække sammenholdet i mindretallet.

Jeg har spekuleret meget over angsten for at gå ind i et bestyrelsesarbejde. For mig at se er det spændende og udviklende, idet bestyrelsesarbejdet giver en win-win-situation både for bestyrelsen og for foreningernes medlemmer. De sidstnævnte kan glæde sig over et godt program, og bestyrelsesmedlemmerne kan fryde sig over succesoplevelser på mange planer.

Det er nemlig en stor fornøjelse at opleve, at et godt og dygtigt bestyrelsesarbejde har succes – og det er naturligvis frustrerende, hvis det modsatte er tilfældet, dvs., hvis der ikke har været opbakning til arrangementet. Det burde være sådan, at bestyrelsesmedlemmerne kun har en virketid på max. 6 år, så nye bestyrelsesmedlemmer og nye ideer kan forny arbejdet, og bestyrelserne ikke kører træt af de tilbagevendende udfordringer med at tilrettelægge og udføre et godt program.

At arbejde med i en bestyrelse burde være en succeshistorie for det enkelte bestyrelsesmedlem. Arbejdet burde give bestyrelsesmedlemmerne mindst lige så meget tilbage, som de selv giver til andre.

Og der er så meget, man får tilbage.

Der er glæden ved at udrette noget i fællesskab, der gavner andre. Samarbejdet omkring et projekt, der i sidste ende giver pote, er noget, der kan sætte produktionen af lykkehormoner, endorfiner, i gang i os alle.

Det er glæden ved at opleve tilfredsheden hos andre, der er en stærk motivation for at være med i en bestyrelse. At opleve, at programmet tages imod med begejstring, skaber begejstring i ledelsen. Og følelsen af at have kunnet præstere noget i fællesskab, både udvikler bestyrelsesmedlemmerne og giver dem en fornemmelse af selvværd, selvtillid og en evne til at lede og stå frem i en offentlighed. At bestyrelsesmedlemmer således dygtiggør sig selv til at kunne lede også på en arbejdsplads, siger sig selv.

Foreningslivet er et godt og gedigent stykke folkeligt arbejde. Det holder alle i gang, det styrker fællesskabet og modvirker ensomheden hos den enkelte. Det udvikler medlemmerne, det styrker den folkelige oplysning, det fremmer fællesskabet.

Jeg kan på nært hold følge med i SSFs dygtige folkelige arbejde i Sporskifte, hvor jeg synes, at der

ydes en fremragende indsats af SSF, men jeg ved også at der rigtig mange andre steder udføres en ganske lignende folkelig og krævende bestyrelsesindsats.

Lad os starte med de »obligatoriske« tiltag, som SSF tilbyder de allerfleste steder:

A. Årsmøderne rundt omkring i Sydslesvig.

I Sporskifte er det en stor mundfuld, som Sydslesvigsk Forening (SSF) overtager i samarbejde med de andre danske foreninger, skolen, børnehaven og menigheden, men den hovedansvarlige er SSF, der er tovholder for det hele. Der er blandt meget andet at finde på et program, opstilling af borde, tilberedning af kaffe og bagning af kager. Der er grillstegte pølser, der er talerstolen, der skal opstilles, der er højtaleranlægget, ja, for at sige det kort: Der er hele regi-føringen. Og så skal der såmænd også ryddes op bagefter. Og også det tager massevis af tid, for det skal jo gøres ordentligt.

B. Det næste store arrangement er sankthansaftenen, der kræver lige så meget af det enkelte bestyrelsesmedlem som årsmødet gør det.

Fhv. generalkonsul Kim Andersen holder Skt. Hans-talen i Sporskifte

C. En rigtig stor opgave er også tilrettelæggelsen af julefrokosten, der igen kræver grundig forberedelse som blandt meget andet indkøb, tilberedning, borddækning og oprydning.

Og så er der de mange andre tilbud, som SSF tilbyder som f. eks. sangaftener, irsk whiskymagning, oplæsning af en forfatter, nytårsvandring og meget mere.

Hver eneste gang skal der personligt knofedt til for at få arrangementet til at blive en succes, og det kan vi, der er almindelige SSF-medlemmer, kun være utroligt taknemmelige for, at der er bestyrelsesmedlemmer, der vil stå for det.

Jeg funderer dog over, om man ikke kunne betale sig til nogle af de mange og meget tidskrævende indsatser, SSF-bestyrelserne og andre bestyrelser udfører for at gøre bestyrelsesarbejdet mere »spiseligt«. Den fænomenale arbejdsindsats, som SSF-bestyrelsen udfører i Sporskifte, er absolut guld værd, men det kan måske nok være ret så udmattende for selve bestyrelsen og noget skræmmende for eventuelle nye kandidatember at sige ja til en bestyrelsespost, når de kan se, hvor meget arbejde der er forbundet med det.

Jeg vil foreslå, at man i budgetteringen af SSFs arbejde på landsplan også tilgodeser nogen penge til professionel hjælp til en del af det praktiske arbejde rundt omkring.

Der skal lyde et stort hurra og en stor tak til alle i det frivillige folkelige danske arbejde i Sydslesvig. Uden jer havde vi ikke det danske mindretal, vi har i dag.

Det er dog så utroligt glædeligt, at SSW har fået et så stort generationsskifte af unge og særdeles dygtige mennesker. Det tegner godt for fremtiden. Og nu har vi endda fået en ganske ung mand som formand for SdU.

Men vi ved alle, at der skal både »gidelse« og knofedt til for at bevare vores elskede danske mindretal med den store vifte af dansk foreningsliv, som vi alle elsker.

Ami Jessen

Mange udfordringer og opgaver venter på, at man tager fat i dem.

af
Mads Lausten
formand for SdU

Kære læser,

nu er det godt 2 måneder siden, at jeg er blevet valgt til formand i Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger.

Mange udfordringer og opgaver venter på, at man tager fat i dem.

SdUs fornemste opgave er, at vi sørger for et godt idræts og kulturtilbud for alle i mindretallet. Det er os, der skal sørge for, at unge i mindretallet føler sig godt tilpas og at deres behov bliver dækket. Men vi ser os selv ikke kun som en Serviceorganisation, men mere som dem, der gør unge stærkere.

Vi gør unge klar til at engagere sig i foreninger, forbund eller andre grupperinger og vi skal muliggøre at unge mennesker får medejerskab i arrangementer og lignende, således at de deres behov dækkes af dem selv igennem deres engagement.

Den gode historie

Frivilligheden er vores hjerteslag i SdU og i hele mindretallet og vi skal styrke og udvikle frivilligheden, så godt vi nu kan.

Selvfølgelig kan vi gå ud og sige, hvor dårligt det står til med frivilligheden og at vi mangler frivillige på alle hjørner. Men det gør vi ikke. Fordi det er forkert.

Tværtimod mener jeg, at det går rigtig godt! Og ønsker vi, at tiltrække flere frivillige i foreningsarbejdet, i samarbejdsrådene og i unge og kulturudvalgene, så skal vi fortælle den gode historie. Vi står ikke overfor den udfordring, at vi skal udvikle noget dårligt til noget godt. Vi står overfor den udfordring, at vi skal udvikle noget som allerede er godt til at blive bedre. Så ambitiøse må vi være.

Engagementet i det frivillige arbejde åbner op for en verden af personlig udvikling. Frivillige får mulighed for at lære nye færdigheder, opbygge selvtillid og udvide deres netværk. Dette kan føre til en dybere forståelse af ens egne evner og styrker, samt en øget følelse af tilhørsforhold til samfundet. Frivilligt arbejde skaber også en stærk følelse af fællesskab. Det bringer mennesker sammen på tværs af forskellige baggrunde og livserfaringer, hvilket kan føre til varige venskaber og etableringen af et stærkt netværk. Denne følelse af fællesskab styrker båndene i Sydslesvig og bidrager til at skabe en mere sammenhængende og inkluderende samfundsstruktur.

Vi skal holde i dem, der forbliver i regionen.

I Sydslesvig har vi et hav af tilbud og mulighed for engagement for unge især for dem, der går på de danske gymnasier. Men hvad med dem, der afslutter skolegangen efter 9. eller 10. Klasse? Dem, der tager en tysk erhvervsuddannelse? Mange af dem dropper ud af mindretallet, og er vi heldige, så kommer de tilbage, når de får børn. Især her skal vi i fællesskab blive meget bedre til at udvide vores program, tilbud og arbejde, således at disse unge mennesker ikke dropper

ud. Jeg er nemlig overbevist om, at de fleste ikke træffer det aktive valg at stoppe i mindretallet, men at vi ikke er gode nok til at holde fast i dem, når de dimitterer fra en dansk skole og dermed stopper i det danske skolesystem. Det er ikke en udfordring, SdU kan løse alene. Det handler nemlig næppe om, at disse unge mennesker skal absolut blive aktiv i SdU - men at de bliver aktivt i mindretallet. Her er det ligegyldigt, om det er SSF Distriktsarbejde, SSW kommunalpolitik eller som spejderleder i en spejdergruppe - Det handler ikke om SdU, det handler om mindretallet i helheden.

Derfor vil jeg arbejde for, og gå i dialog med de andre foreninger, hvordan vi kan i fællesskab kan løse den udfordring.

Og på det pædagogiske område?

SdU driver 11 Børne - og Ungdomshuse spredt i hele Sydslesvig.

For det første sikrer professionel pædagogisk ledelse og tilsyn, at de unge, der deltager i aktiviteterne i huset, modtager den nødvendige støtte og vejledning til deres personlige udvikling. Pædagoger identificerer individuelle behov, tilbyder støtte og skaber et trygt og inkluderende miljø, hvor de unge kan udforske deres interesser og udvikle deres talenter.

Desuden er det vigtigt at have pædagogisk ledelse for at sikre, at aktiviteterne og programmerne i børne- og ungdomshuset er af høj kvalitet og relevante for de unges behov og interesser.

For os er det vigtigt, at vores pædagogik også kan ses i en mindretals kontekst. Mindretalspædagogik styrker børnenes kulturelle identitet og selvværd ved at anerkende og værdsætte deres sprog, kultur og traditioner. Det giver børnene mulighed for at udvikle en positiv selvopfattelse og stolthed over deres baggrund.

De ofte skiftende lovgivninger i forhold til Børne - og Ungdomshusene er en stor udfordring for os - men udfordringer er ikke altid noget dårligt. Udfordringer fører til, at vi skal gentænke struk-

turer, fremgangsmåder og lignende, hvilket ofte fører til en vis fornyelse og effektivisering. Det lykkedes os rigtig fint, at bibeholde og endda udvikle vores høje pædagogiske standarder samt med at vi og vores Børne - og Ungdomshuse har en meget stabil økonomi. Det må være vores mål, at fortsætte sådan, således at vi forbliver attraktivt som arbejdsgiver, som udbyder, som paraply organisation.

I SdU jonglerer vi med mange bolde...

Og det er det arbejde, jeg elsker. Vores organisation er mangfoldig, dækker mange områder og arbejder dag for dag for, at vores alles mindretal kører så godt, som det gør nu - og kører endnu bedre i fremtiden. Jeg har skrevet det før:

Vi skal ikke gå ud og sige, hvor dårligt det står til. Det gør det ikke!

Det går rigtig godt og det er det budskab vi, i fællesskab i Sydslesvig, skal fortælle.

*Mads Lausten,
Formand for SdU*

Er de danske ringborge af slavisk oprindelse?

af

Allan Grutt Hansen

Vi bor i Aggersund området med udsigt over fjorden til Danmarks største vikingeborg Aggersborg. Det er med stor glæde og stolthed, at vi sammen med de øvrige ringborge nu er blevet optaget på UNESCOs verdensarvsliste.

Aggersund området betegnes i vore dage som udkantsdanmark men i forhold til hvad? I oldtiden og frem til og med vikingetiden var det et centrum i Danmark med den korteste afstand over Limfjorden for al land- og skibsfærdsel fra nord, syd, vest og øst i det sydsandinaviske og nordtyske område. Hvis Bulbjerg, som åbning ud i Nordsøen, ikke var sandet til i nordvestlig retning herfra i 1100-tallet, ville Aggersund området have været blevet til Danmarks hovedstad ifølge en kontrafaktisk teori fra 2017 af DR.

Ertebølle(-folket) ikke så langt herfra har lagt navn til hele Sydsandinaviens og Nordtysklands jægerstenalderkultur. Bondestensalderens ovale langdysser er allerrigest repræsenteret heroppe ved samtidigt fund af Skarp Salling karret i forhold til i resten af Danmark. Bronzealderens runde gravhøje er ligeledes rigt repræsenteret heroppe

i Himmerland med de største af slagsen. Jernalderens germanske folkevandring, med i forvejen mangfoldige forbindelser til det sydøsteuropæiske i form af Gundestrup karret fra Trakien i Sortehavsområdet, - startede sandsynligvis heroppe i Aggersund området. I krydsfeltet i mellem de germanske stammer med deres plattyske sprog; kimbrernes (fra Himmerland), teutonernes (fra Thy) og vandalernes (fra Vendsyssel) territorier. Antageligvis på grund af Danernes indtrængen, som man hidtil har holdt stand imod heroppe, hvor der netop her i det nordlige Vesthimmerland ingen -lev(ned) bynavnsendelser (f.eks. Brønderslev) findes, som var Danernes måde at lade deres erobrede land gå i levned (arv) til deres sønner på. Det samme er i øvrigt gældende for Vestjylland – ingen lev bynavnsendelser - men de udvandrede jo også med deres plattyske sprog til Angelland (England), da de heller ikke ville være danske, ligesom angelsakserne med deres plattyske sprog fra Sydslesvig heller ikke ville, som blev mennesketomt og overtaget af Danerne ned til Ejderen. Men det er en helt anden historie.

I Himmerlands sydligste ende har vi endda vo-

res egen "Dannevirke"-vold som forsvar mod Danerne sydfra. Vi holdt ikke stand i længden men blev i vikingetiden Danernes centrum i Danmark i Aggersund området i stedet for. Beviset for dette er Knud den Stores møntstøberi i en vig bag Løgstør og teorien går endda på, at det netop var herfra i Limfjorden, at han samlede hele den danske vikingeflåde og sejlede over og erobrede England. Sebbesund Vikingeby, et noget overset sted i denne forbindelse, få kilometer herfra i østlig retning, med alle sine tusindvis af kristne vikingegrave, placeret i den sjældne runde kirkegårdstype, kunne i størrelse måle sig med en hvilken som helst anden europæisk storby på daværende tidspunkt. Her slog kristendommen igennem fra nordvest igennem Nordsøen/Skagerrak fra den nordlige del af De Britiske Øer, via Vestnorge, længe før det hidtil gældende tidspunkt for danskernes overgang til kristendommen. Ca. 70 år før. Vi har endda vores egen runesten få kilometer syd derfra i Skivum, der som den eneste runesten, foruden Jellingstenen, omtaler Danmark ved navn, rejst af Moder Thyra. I Skarp Salling byggede man en Basilika i midten af 1100-tallet som en domkirke i miniformat.

Harald Blåtand

Harald Blåtand, som kristnede Danerne i år 965, byggede alle ringborgene i Danmark indenfor 10 år omkring år 980. Man mener, at det var i selvforsvar af Danmark som et samlet rige mod den tyske kejser, der forinden med pavens velsignelse i Rom måtte indtage hedensk land til sit tysk/romerske rige. Så Harald Blåtand skyndte sig at kristne Danerne. Året efter i Polen, lørdag d. 14. april år 966 ude på øen Ostrow Lednicki, i kirken indenfor ringborgen, døbte den polske hersker Mieszko I sig selv, hans kone, hans hof og Polen og kristnede dermed polakkerne og blev grundlæggeren af den polske stat på samme dato. Vi ser så senere hen i de kommende århundreder efter vikingetiden, at danskerne som kristne indtager hedensk land henad østersøkysten fra venderne (de såkaldte obotritter), bosiddende fra oppe i den østlige halvdel af Holsten hen til Rügen, og at polakkerne gjorde lige så fra ven-

derne efter Rügen i skabelsen af landet Polen. At tyskernes kolonisering af østersøkysten i sidste ende sejrede, hvis tyske lande oprindeligt egentlig kun bestod af det, som vi kender som det daværende Vesttyskland, - skal ses i sammenhæng med vores sydslesvigske problem, hvor tyske kolonister så også trængte op og tog land for ca. 800 år siden.

Tilbage til ringborgene og Harald Blåtand. Det står mejslet i den store Jellingsten, at han gjorde Danerne kristne. Foruden ringborgene landet over opførte han også Ravingbroen og palisaden omkring Jelling. Den polske parallel til Jelling er, ifølge Vejle museerne, Ostrow Lednicki i mellem kongebyen Gniezno og storbyen Poznan, som vi rejser ned til om lidt. Det er her vi finder de imponerende bygningsværker, som kan have været inspiration og forbilleder for Harald Blåtands enorme anlægsprojekter hjemme i Danmark. Harald Blåtand gifter sig i øvrigt med Tove, datter af den obotritteske storfyrste Mistivoj for at forsegle vigtige alliancer, sandsynligvis som modvægt overfor den tysk/romerske kejser. Hun var dog først gift med Haralds bror Knud Danaast i år 962, blev enke og var gravid og giftede sig i år 963 med Harald Blåtand og fødte sønnen Svend Tveskæg samme år. Tove forveksles også med Gunhild i de historiske kilder, eller at det er den samme person, men man er mest sikker på Tove.

Ostrow Lednicki

Harald Blåtands magt var i høj grad baseret på tætte alliancer med herskerne i det nuværende Polen, ifølge Vejle museerne. Det viser mange flotte fund fra Poznan og Ostrow Lednicki områderne, bl.a. skandinaviske våben og vikingegrave på stedet. Kong Harald Blåtand ender sine dage i et ukendt sted i det nuværende Polen, måske i Jomsborg, efter at han tabte kampen om magten til sin "søn" Svend Tveskæg, med en pil bagi, som gør, at han flygter og dør kort tid efter. Vi var så heldige heroppe på Aars museum i vinters at blive præsenteret for teorierne om vikingernes østlige forbindelser af inspektøren fra Vejle museerne. Mere afslutningsvis herom senere. Det gjorde, at vi i sommers heroppe fra

Aggersborg selv kørte ned til Ostrow Lednicki for at få syn for sagen.

Min bedre halvdel Mira Bittel inden færgepram sejladser ud til øen og ringborgen Ostrow Lednicki

Den polske ringborg er bygget ude på en ø i en sø som et forsvarsværk kaldet Ostrow Lednicki. Det var meget spændende ved selvsyn, og forventningens glæde er jo som bekendt altid den største, at blive trukket med en pram derud for at se, om der nu vitterlig skulle ligge en ringborg. Det gjorde der. På ovenstående billede kan den lige skimtes inde på land.

Mig selv foran ringborgen sammen med de figurer af riddere med krone for turisternes skyld, som også symboliserer den polske kongemagts placering her i de kommende århundreder.

Det viste sig at være en ringborg, som vi kender fra ringborgene i Danmark, symmetrisk med hhv. indgang og udgang af ringvolden. Forskellen fra de danske ringborge er, at Ostrow Lednickis ringvold stadigvæk står der fra dengang, alt i mens de strengt symmetriske og cirkulære danske ringborge er genopbygget i nyere tid. I figur 4 fås en fornemmelse af størrelsen af ring-

borgen Ostrow Lednicki. Den er ca. 500 meter i omkreds, dvs. 159 meter i diameter. Til sammenligning er Aggersborgs diameter 240 meter, Borgeby 150 meter, Borgring 144 meter, Trelleborg (Sjælland) 136 meter, Trelleborg (Skåne) 125 meter, Fyrkat og Nonnebakken begge 120 meter. Volden var oprindelig 8 meter høj og kunne måske endda have været helt op til 12 meter høj (med palisader). Ringvolden er nu afbrudt, ligesom Aggersborgs ringvold af sin hovedgård, af højere vandstand i søen og tidens tand.

Ringborgen Ostrow Lednicki

Interessant var det at læse om den kæmpe af en kvinde, hvis skelet man havde fundet i en grav indenfor ringborgen, der var 2,18 meter høj! Interessant var det også på øens vestside at finde de planker og bjælker af de 5 meter brede broer, som formede øens 470 meter lange vestlige Poznan-bro indtil land helt tilbage i vikingetiden, og øens østlige 174 meter lange Gniezno-bro ved siden af færgepram stedet, som der ingen spor var tilbage af.

Gravsted indenfor ringborgen Ostrow Lednicki

Bemærk udgangen af ringborgen i figur 5. Forskerne i Danmark undrer sig over, at der ikke er

spor af kirker indenfor i de danske ringborge, nu når Danmark, ligesom Polen, lige var blevet kristnet. Forskerne udelukker dog ikke, at der kan have været en kirke i hver ringborg i Danmark, men forklarer det til dels med ringborgenes utrolige korte levetid på ca. 10 år. Ostrow Lednicki bestod jo i mange århundreder frem.

Bemærk indgangen til ringborgen bagerst i billedet. Det er også slående, at Polens første kirke er placeret inden for ringborgen Ostrow lednicki. I Polen er sådan en kirke ellers en sjældenhed, også fordi byggeskikken i Polen udviklede sig til langt større og imponerende (især indvendigt) katedraler, som ses i de fleste større polske byer.

Poznan

Det var en begivenhedsrig eftermiddag ude på Ostrow Lednicki og vi blev en erfaring rigere. Næste stop var det professionelle museum i nærheden om stedets historie, inden vi tog tilbage til Poznan, hvor vi boede i den indre, ba-

rokke bydel. Poznans indre by er totalrenoveret, som de fleste større polske byer er blevet det i de seneste par årtier i den oprindelige stil, som mest af alt får genskabt et indtryk af den midt-europæiske kultur, som vi har savnet så meget siden før 1. verdenskrig og i det 19. århundrede og i århundrederne tilbage. Kommunismens grå farver er væk.

I Poznan fortsatte vi vores søgen efter spor af Polens første kirkebyggerier. Dem fandt vi i rui-

nerne i kældrene under katedralen ude på øen Ostrow Tumski i centrum af det gamle Poznan.

Fig. 10: Broen ud til øen Ostrow Tumski og katedralen i centrum af det gamle Poznan

Broen ud til øen Ostrow Tumski og katedralen i centrum af det gamle Poznan

Hernede under kirken i fundamentet blev det meget professionelt vist og præcist beskrevet, som det altid gør på de polske museer, hvordan katedralen oprindeligt blev bygget i Ostrow Tumski på samme måde med palatium (dåbskab) og kapel som i kirken i Ostrow Lednicki. Der blev også samtidigt med visning af Ostrow Tumskis katedrals ruiner vist skitser af, hvordan kirken i Ostrow Lednicki blev bygget.

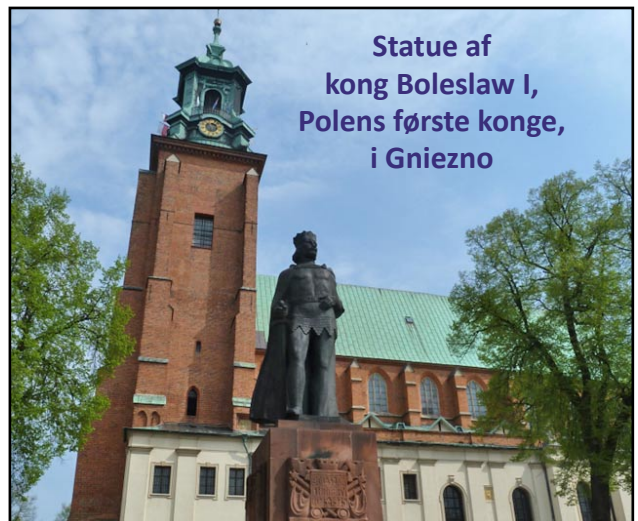
Giftermål

Tilbage til om de danske ringborge oprindelige var slavisk inspireret. De eneste menneskelige spor, man har fundet på nogen af ringborgene, er ifølge strontium-analyser på menneskelige skeletrester på Trelleborg ved Slagelse. De viste sig at være norske og slaviske, men det kan jo også være slaver fra slaviske områder, hvilket jo var vikingetidens største indtægtskilde, som byggede vores ringborge. Men nej, fordi der var også, foruden massegrave, tale om grave med gravtilbehør fra højtstående personer.

Herskeren og grundlæggeren af Polen, Mieszko I (år 930-992), hvis herredømme, kaldet Piast dynastiet over Polen, som varede fra år 960 til hans død, - var *far* til Polens første kronede konge Boleslaw I. Mieszko I var også *far* til (på polsk: Swietoslawa) Sigrid Storråde (=den hov-

modige), den svenske dronning, der først var gift med kong Erik Segersäll af Sverige og skænkede ham en søn Olof. Senere hen giftede hun sig med Svend Tveskæg i år 994, efter at hun først forgæves havde forsøgt sig med den norske konge, og skænkede Svend Tveskæg to sønner Harald II og Knud den Store. Sigrid forveksles også med Gunhild af Polen i de historiske kilder, eller at det er den samme person, men man er mest sikker på Sigrid. Kilderne til begge personer peger dog på hende som datter af Mieszko I.

De polske grænser, som vi kender dem i dag fra floden Oder i vest til Kaliningrad i øst, hvis nordligste områder Pommern og vestligste områder Slesien efter ca. 800 år blev returneret til polakkerne af Stalin som kompensation for ikke selv at tilbagelevere Polens østlige områder efter anden verdenskrig – var stort set netop grænserne for det Polen, som Mieszko I oprindeligt dannede. En stormagt. Hvis første kongeresidens lå i byen Gniezno, 16 km fra Ostrow Lednicki og 56 km fra Poznan, som vi derfor kørte ud til.

Statue af kong Boleslaw I, Polens første konge, i Gniezno

Efter at have været på opdagelsesrejse i området, blev vi en hel del mysterier rigere, men vi havde stadigvæk ikke fået løst hovedmysteriet om, hvor de danske ringborge stammer fra.

Jomsborg

I begyndelsen af år 980'erne, samtidig med at alle ringborgene blev bygget på tværs af Danmark indenfor et tiår, allierede Mieszko I Polen med

Sverige imod Danmark. Det var netop på dette tidspunkt alliancen med Sverige blev beseglet af ægteskabet med Mieszko I's datter Swietoslawa (Sigrid Storråde) og kong Erik Segersäll af Sverige.

Konflikten drejede sig om øen Wolin ved Stettin, i nærheden af den nuværende tysk/polske grænse ved det strategisk vigtige sted fra Oders udmunding i Østersøen, som Mieszko I allerede havde indtaget sammen med det øvrige Pommern i år 967. Han allierede sig med svenskerne for, at disse kunne hjælpe ham mod Harald Blåtand og Svend Tveskæg for fortsat at beholde besiddelserne i hele Pommern. Wolin kæmpede for sin uafhængighed af Polens indlemninger med hjælp fra Harald Blåtand og Svend Tveskæg. Wolin kaldtes også Julin eller Jomsborg, kendt i de islandske sagaer som en vikingeborg og -handelsplads ligesom Birka i Sverige, Hedeby i Slesvig eller Aggersborg i Aggersund. At vikingerne i høj grad havde slaviske forbindelser eller dominans over deres handelspladser ved Østersøen, er Hedeby jo et tydeligt eksempel på, fordi at den danske kong Godfred allerede i år 804 ødelagde den slaviske handelsplads Reric fra forpommerns østersøkyst og flyttede købmændene til Slesvig og oprettede handelspladsen Hedeby i stedet for.

Forskerne skulle efter over 100 års uenighed efterhånden være nået til enighed efter afgørende vikingefund om, at der var tale om en sådan vikingehandelsplads i Wolin. Fundet blev officielt i 2014, efter at have været hengemt lokalt siden 1841, hvor det forinden havde befundet sig under en lokal kirkes krypt og viste sig blandt flere ting at være en gylden skive (den såkaldte Curmsun skive) med en diameter på 4,5 centimeter med en inskription om selveste – kong Harald Blåtand! Man er nu overbevist om, at Jomsborg i Wolin ved Oders udmunding i Østersøen var en vikingeborg i mellem år 950erne og år 1043.

I starten af vores opdagelsesrejse, inden at vi endte i Poznan, havde vi gjort holdt oppe ved Østersøen, fra at have kørt ad de smukke gamle landeveje i Østtyskland ud på øen Usedom, til at køre videre i Polen ud på øen Wolin ad deres

spritnye motorveje nu også anlagt nord for den moderne storby Stettin, ned i den nye og lange vej tunnel under sundet i Swinoujście – og op igen i Jomsborg!

Jomsborg er her en rekonstruktion, men det har vist sig, at den faktisk helt præcist lå beviseligt få kilometer herfra i østlig retning inde på fastlandet ved en sø kaldet Piaski Wielkie, som dengang var en vig i forbindelse med sundet.

Konflikten om Wolins uafhængighed af Polen endte med, at danskerne blev slået i år 991, men det kunne tyde på, at Wolin fik lov til at beholde sin selvstændige enhed under Polen, men som handelsplads stadigvæk med vikingeborgen Jomsborg som overherre. De svenske væringer (vikinger), som hjalp Mieszko I, menes derfor at kunne spores i de vikingegrave og -fund i Poznan - Ostrow Lednicki - Gniezno området, dvs. at det ikke var Harald Blåtands vikinger, som var her og lærte, hvordan man byggede ringborge.

Alliancer

Alliancen med det nu superstærke Storpolen skiftede dog herefter hænder til danskerne fra svenskerne, som vi ikke rigtig hører om igen som en stormagt før mange århundreder senere, hvor vi så også til sidst mister Skåne, Halland og Blekinge til dem som kernedanske områder, og hvor de også invaderer hele Polen, ødelægger det og raner det så meget for værdier, at det ikke en gang kunne modsvares af nazisternes senere ødelæggelse af landet. Foruden Skåne, Halland og Blekinge så beholdt svenskerne jo også Pommern i et stykke tid herefter, hvilket var det kri-

tiske punkt her de mange århundreder forinden for Mieszko I at holde væk fra danskerne, men efter allianceskiftet nu også væk fra svenskerne. De svenske vikinger kan nu omvendt i langt højere grad efter dette tidspunkt koncentrere sine kræfter om at nå Kiev-riget ad de russiske floder og Sortehavet end kun til Det Kaspiske Hav. Det vender vi tilbage til om lidt om vikingerne i øst. Alliancen med Mieszko I skiftede til danskernes fordel med beseglingen af den svenske dronning Sigrîd Storrådes (Mieszko I's datter Swietoslawa) hovmodige skift af ægtepagt til den nu danske kong Svend Tveskæg i år 994. Aftalen drejede sig jo sikkert nok om en fordeling i mellem Danmark og Polen af de indtægter, skibstrafikken og handlen i Oder udmundingen skabte i form af afgifter. Men Mieszko I dør forinden i år 992. Harald Blåtand var også allerede død forinden i år 985. I en lille sidebemærkning her kan det pointeres, at Harald Blåtand så ikke allerede kunne have nået at bygge alle sine ringborge i Danmark på dette tidspunkt.

Omskrivning af Danmarkshistorien

Der blev nu langt om længe skabt fred ved Danmarks sydgrænse. Den danske alliance med obodritterne (som Harald Blåtand oprindeligt havde giftet sig til) mod nord-sakserne (albingerne) og den tysk/romerske kejser, - hvis komplekse konflikter i mellem alle de fire parter internt for længst var overståede i årtierne inden bygningen af ringborgene i Danmark, - skiftede nu sandsynligvis også hænder til det vestslaviske veleti-folk længere henne ad Østersø kysten forbi Rügen. Området var tidligere kommet ind under Mieszko I's Storpolen og Svend Tveskæg giftede sig med Mieszko I's datter Sigrîd. Sigrîds giftermål eller- forsøg undervejs hertil, i mellem først den svenske, norske og til sidst danske konger, kunne jo tyde på en intern nordisk konflikt om magten i Skandinavien, som Piastdynastiet med nu Boleslaw I ved magten derfor ville drage nytte af, afhængig af hvilke af de nordiske riger, som var stærkest.

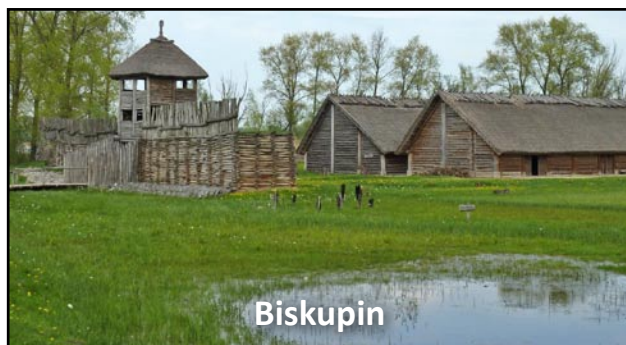
Der er derfor en fremtrædende teori fra forskerne om, at de danske ringborge ikke blev bygget

omkring år 980 for at samle det danske rige mod truslen sydfra, men mere for at statuere magten på tværs af Danmark overfor truslen nordfra med den største ringborg Aggersborg, ikke placeret i den sydlige del af landet, men i den nordlige. Specielt overfor svenskerne hvor nordmændene allerede var blevet sat på sin plads tidligere af Harald Blåtand. Mieszko I's hjælp til at bygge ringborgene i Danmark kan dermed så også være en hypotese. Det store spørgsmål er så, om han hjalp Harald Blåtand eller Svend Tveskæg med det, eller begge som samkonger, hvor førstnævnte døde undervejs midt i bygningsperioden. Harald Blåtand må i sin næsten 40-årige regeringstid også have været samkonge med sin far, Gorm den Gamle.

Forskerne har også tidligere antydnet, at Harald Blåtand ikke døde i år 985 men allerede i år 979 – og at det derfor ikke var Harald Blåtand men derimod Svend Tveskæg, som byggede alle ringborgene i Danmark. Magten i det sydlige Skandinavien blev dermed stadfæstet som dansk ved at holde svenskerne væk fra indflydelse – også i de slaviske områder på den sydlige Østersøkyst. Svend Tveskæg kunne også koncentrere sine kræfter om at inddrive danegæld fra englænderne, nu når der var skabt balance i mellem magterne i det sydlige Østersø område. Dette, at magten blev stadfæstet en gang for alle, kan være hovedårsagen til at ringborgene stort set kun blev brugt i det tiår, hvor de blev bygget. Disse i øvrigt videnskabelige påstande ville derfor kræve en omskrivning af Danmarkshistorien med netop ringborgene som omdrejningspunkt.

Biskupin

Hvis Harald Blåtand ikke har ladet sig inspirere af at bygge sine ringborge i Ostrow Lednicki for at samle sit danske rige, men kun de imponerende bygningsværker og palisaden omkring Jelling, hvor stammer den inspiration og de forbilleder for Harald Blåtands enorme anlægsprojekter hjemme i Danmark så egentlig fra? Imens at vi stadigvæk var i Poznan kørte vi derfor 90 km nordøst ud til Biskupin, en palisadeborg fra bronzealderen.

Biskupin

Biskupin er opført som en borg ude på en halvø i en sø ca. 800 år f.kr. og tilhører den lusatiske kultur fra 1300–500 f.kr., dvs. i bronzealderen og den tidlige jernalder. Kulturen afgrænsede sig stort set til hele det nuværende Polen. Spændende var det at se, hvordan dette bronzealderfolk havde levet ude på dette rekonstruerede arkæologiske sted. Tidsmæssigt befinder os lige før noget overhovedet sprogligt begynder at blive germansk i Nordeuropa. Omkring 500 f.kr. og derefter dannes og påbegyndes den germanske påvirkning af den lusatiske kultur fra nordisk bronzealder og Jastorf kulturen. Først ca. 1000 år herefter trænger slaverne ind og helt frem til Elben. Biskupin defineres som en gord, som blev bygget i den lusatiske kultur som den første og senere af andre kulturer, også i Nordeuropa, men primært senere hen i den slaviske kultur øst for Elben og vest for Weichsel. Nogle gorder var ringformede andre kegleformede. Etymologisk er navnet gord indo-europæisk (ligesom sproget hos lusatierne fra folketrækket i bronzealderen) og bliver senere overtaget af germanerne som gard og gård. Senere udviklede nogle gorder sig til at blive større og til de såkaldte Burgwall på tysk, dvs. borgvolde. Andre udviklede sig i slavisk tid til at blive præcise cirkulære ringborge og hedder derfor meget sigende Slawenburg på tysk, hvad de jo netop er. Det ser ud til, at vi endelig har fået løst vores hovedmysterie om, hvor ringborgene stammer fra.

Da vi tog hjem fra Polen og lige inden vi nåede til Danmark, drejede vi ind på øen Sild i Sydslesvig for at se borgvolden Tinnumborg.

Tinnumborg

Tinnumborg er fra bronzealderen, dvs. fra før at Sild blev frisisk, som passer meget godt tidsmæssigt til gordens senere udvikling til en borgvold. Den er rund og har en omkreds på 440 meter, dvs. en diameter på 140 meter med en syv meter høj ringvold. Der er fundet et 1,8 meter tykt kulturlag på stedet fra sen vikingetid. Som i Ostrow Lednicki er der indgang og udgang af ringvolden fra øst og syd, ligesom den heller ikke er helt cirkulær. Skånes to ringborge Trelleborg og Borgeby er heller ikke helt cirkulære.

Inden at vi nåede til Sild, havde vi også været ude på øen Før for at se ringborgen Lembeksborg.

Lembeksborg

Ringborgen er fra yngre jernalder og begyndelsen af vikingetiden, dvs. lige før at friserne kom hertil. Ringvolden er næsten cirkelrund, dvs. igen en videre udvikling fra gorden til borgvolden til ringborgen, og er 100 meter i diameter. Højden af ringvolden har oprindeligt været 10 meter. Der er fundet potteskår fra jernalderen, og fra vikingetiden er der fundet fundamenter af en række mindre huse (med tidligere tørvevægge og trætag), med tilhørende brønde og en brolagt vej. Det må have været Danernes sydligste ring-

borg, men er ikke taget med i nomineringsansøgningen. Forskellen er måske, at Lembeksborg ligesom Tinnumborg eksisterede før vikingetiden, i øvrigt med oprindelige ringvolde, men hvem siger, om Aggersborg med sin tilknyttede handelsplads fra før ringborgen blev bygget, og de øvrige ringborge på UNESCOs verdensarvsliste ikke også oprindeligt har været hhv. borgvolde og gorder. Men stadigvæk udviklet som slavisk inspireret til cirkelrunde ringborge lige før eller i vikingetiden. I øvrigt er Aggersborg ikke nødvendigvis vores nordligste ringborg men Rygge i Østfold i Norge, hvor et satellitbillede afslører en cirkel på 140 meter i diameter, som kan være en ringborg.

Vikingerne i øst

Tilbage til diskussionen der også altid har foregået i mellem danske og svenske forskere; om det var de svenske væringer (vikinger) eller de danske vikinger (Daner), der primært sejlede over Østersøen og ned igennem de østeuropæiske og russiske floder til Sortehavet via Kiev og videre til Konstantinopel. Disse østvikinger blev i Østeuropa og Rusland ikke kaldt vikinger men rus(ser) og har lagt navn til landet Rusland, fordi de var organisatorer af skabelsen af landet. Læringen herom har altid i vesteuropæisk forstand nedprioriteret den viden, der faktisk foreligger om, hvor meget større vikingefærdslen var i østlig retning end i vestlig retning, også i forhold til betydningen af de norske vikingers (normannerne) opdagelse af Amerika. Man er efterhånden ved at nå til enighed om, at det mere drejer sig om en vstdansk/østdansk problematik, hvor vstdanerne (jyderne) logisk nok drog mere vest på og østdanerne (inkl. Skåne, Halland og Blekinge) mere øst på ned af de østeuropæiske floder Oder og Weichsel fra Østersøen. Imens at de svenske vikinger via floderne fra de baltiske lande - eller ind ad den finske bugt til Staraja Ladoga – sejlede videre ned ad de russiske floder. Diskussionen går så her på, om Kiev-russerne var danske eller svenske vikinger. Det kunne ad de østeuropæiske floder derfor tyde på, at Kiev-russerne til Sortehavet først var danske, og ad de

russiske floder at Volga-russerne til det Kaspiske hav var svenske. Senere hen er det dog svenske vikinger, som organiserer det russiske rige fra hovedstaden Kiev, da der også er forbindelse hertil fra de russiske floder, efter skiftet af den russiske hovedstad fra Novgorod, hvor det russiske rige også havde været organiseret af de svenske vikinger. Kievriget var nu Europas største. Fra Kiev havde man fuld kontrol over de flodveje, som forbandt Østersøen med det kristne Byzans, hvorfor Kievfyrsten Vladimir 1., den Hellige, lader sig og sit folk kristne i år 988. Den svenske kong Olav Skotkonges datter blev gift med Jaroslav den Vise, den senere fyrste af Kiev. Deres datter gifter sig med kong Harald Hårderåde af Norge. Danerne kom nu i stedet for til at spille en vigtig rolle i videredistributionen af Ruslands handelsvarer til Vesteuropa.

Lignende diskussioner af vikingetilhørsforhold i de slaviske områder på Østersøkysten kører stadigvæk i blandt forskerne om handelspladsen Truso ved floden Weichsels udmundning i nærheden af Gdansk. Her er beviseligt ud fra adskillige fund kommet vikingekøbmænd siden 800-tallet. Det er starten på ravvejen fra bronzealderen med indsamlet rav fra Østersøen med enkelte tilgange eller udspring lige nord for, f.eks. ved Kaup i Litauen (hvis handelsplads Haralds søn Haakon i slutningen af 900-tallet og Knud den Store i år 1016 røvede), som fortsætter til vands og til lands helt ned til Venedig, hvor man modtog sølv i bytte. Venedig, sandsynligvis opkaldt efter de veneti-folk, som folkestammerne først i Baltikum og senere hen i hele det sydlige Østersø område blev kaldt, som betyder de hvide. Det er fra Veneti massebetegnelsen, at navnet Vendere for alle de senere indvandrede slaviske stammer langs den sydlige Østersø kyst kommer fra.

Jellingdynastiet med Harald Blåtand lå jo i Østjylland og hvis han har ladet sig inspirere i de slaviske områder til at bygge sine ringborge for at samle sit danske rige – også det østdanske rige – lyder det vel ikke helt forkert, når han i den grad giftede sig til slaviske alliancer og hans søn Svend Tveskæg i lige så høj grad. Det er Vejle museerne, som bringer disse teorier op om de

danske østvikingers langt større betydning i gøren og laden end de danske vestvikingers og ikke mindst i forhold til de svenske vikinger – anført af en svensk forsker og inspektør for Vejle museerne. Det samme gælder for de danske ringborges slaviske oprindelse og alliancerne med slaverne. Vejle museerne har ingen ringborge i deres domæne, men de har Ravingbroen og ikke mindst Jelling.

Nomineringsansøgning

De danske ringborges øvrige tilknyttede museer i resten af landet er lodret uenige i disse hypoteser om den slaviske oprindelse. I deres 400 sideres UNESCO-nomineringsansøgning om ringborgenes berettigelse som noget særegent og unikt (hvad de naturligvis også stadigvæk er trods slavisk inspiration) nævnes dog en hel række mindre ringborge, faktisk 40 i alt, ca. 100 km syd for Berlin. Området var jo slavisk i vikingetiden og alle disse små ringborge med en diameter på 50-100 meter kan have inspireret til bygningen af de danske ringborge, mener man i UNESCO-nomineringsansøgningen med deres præcise cirkulære former, men alligevel ikke fordi de er for små. En enkelt større ringborg nede i Holland kunne eventuelt komme på tale.

Vi forlod Polen på vores opdagelsesrejse ved grænseovergangen i Cottbus, der som "hovedstad" for det slaviske mindretal inde i Tyskland, sorberne, er to-sproget og er beliggende i det historiske område Lausitz, opkaldt efter de oprindelige lusatiere i bronzealderen. Vores mål var at se Slawenburg Raddusch som den ene af de 40 ringborge i området.

Slawenburg Raddusch som luftfoto

Slawenburg Raddusch er bygget af den slaviske stamme Lusitzi og endte sine dage i år 963, da den blev erobret af Markgraf Gero. Den blev rekonstrueret i 1980'erne. Den er 58 meter i diameter og træmuren er 7 meter høj omgivet af en voldgrav med vand. Borgen blev brugt som forsvarsværk imod angreb fra germanske stammer. Et meget interessant sted at besøge.

I nomineringsansøgningen gennemgås fortsat og forkastes alle tænkelige ringborge eller lignende i alle vores nabolande, som kunne tænkes at have været inspiration til vores ringborge, men Polen bliver ikke gennemgået. Polen er faktisk vores tredje nærmeste naboland med 105 km sejlads fra Bornholm – og ikke Norge med 115 km sejlads fra Nordvestjylland. Jomsborg ved den tysk/polske grænse bliver lige nøjagtig nævnt som den myte, hvor det fortælles, at Harald Blåtand endte sine dage. Truso, som bevis på vikingernes tilstedeværelse, nævnes overhovedet ikke. Kaup i Litauen ved den polsk/litauiske grænse bliver nævnt.

Det er stringensen af de præcise cirkulære ringborge i Danmark, som ikke ses nogen andre steder i verden, der gør dem berettiget til at komme på UNESCOs verdensarvsliste, er argumentationen. Man kunne jo spørge sig selv, hvor svært det måtte være i henholdsvis vikingetiden og i nutiden (da de danske ringborge blev genopbygget) at slå en pløk i jorden i midten af, hvor man planlægger at bygge sin ringborg, og så måler længden ud på det tov, som man går i en cirkel med afhængig af, hvor stor man ønsker sin ringborg.

Afslutning

Daner/Sveer stammen skulle oprindeligt have haft heddet Vinovilothe, noget lignende som Veneti, og kommet fra Baltikum velsagtens, som de senest ankomne i Danmark omkring år 0 fra folketrækket. Sandsynligvis oprindeligt sejlene fra Danube floddeltaet ved Sortehavet op ad de russiske floder til Baltikum og senere hen, videre over Østersøen til Uppland i Sverige. De fortrængte Goterne med deres østgermanske sprog nordfra og ned til og med de danske øer,

hvor Storebælt må have været en gammel folkegrænse i mellem vest- og østgermanere. Det tog dem 300 år at gøre hele Danmark dansk.

Vi har siden oldtiden, dvs. i stenalder, bronzealder og jernalder sejlet frem og tilbage ad disse østeuropæiske og russiske floder. Goterne er blevet trængt ud og har sejlet ned af floderne igen (ved Gdansk: Goterdancerne), og blandet sig med de slavere (som også oprindeligt kom fra samme folk fra Sortehavsområdet), der indvandrede retur igen senere i 600-tallet fra Uralbjergene. Det var ikke vikingerne som sejlende pionerer, der gjorde det først ned ad floderne, men dem der gjorde det til sidst, i afslutningen af jernalderen.

Det var dengang, at Østeuropa, modsat i dag, var hovedlandet, og disse her Nordsø områder som hos os og de britiske øer var udkantseuropa, som man blot kunne indtage. Siden genomets kortlægning af den samlede menneskelige DNA for ca. 25 år siden har genetikken da også bekræftet disse store folkevandringsbevægelser i form af tilstedeværelsen af de såkaldte haplogrupper R1a og R1b, som primært skandinaverne og befolkningerne i det nordlige Østeuropa (Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Hviderusland, Ukraine og det nordlige Balkan) og i Baltikum har.

Allan Grutt Hansen

Ansøgninger om støtte fra Slesvig-Ligaens Fond

Foreninger og institutioner, hjemmehørende i Sydslesvig, kan søge støtte fra Slesvig-Ligaens Fond til kulturelt og humanitært arbejde i Sydslesvig.

Ansøgningsskema kan hentes på vores hjemmeside: www.slesvigligaen.dk. Det udfyldte skema returneres inden 31. august hvert år til foreningens formand.

(Husk at anføre tydelig telefonnummer og e-mail-adresse)

På det første styrelsesmøde efter ovennævnte ansøgningsfrist vil indkomne ansøgninger blive behandlet, og evt. bevilget støtte vil efterfølgende blive udbetalt.

**Spørgsmål til medlemskab og adresseændringer bedes rettet til:
Horst-Werner J. Knüppel
Mail:horst.wj.knueppel@gmail.com**

Himmelsk grillmad!

Der er ikke meget, der er mere appetitligt og hyggeligt end at tilberede sin mad udenfor over eller i en grill eller et bål, og her følger der en meget nem opskrift.

Du har brug for følgende:

Et glødebål i en grill eller på et bålsted.

Mængden af madvarer må du skønsomt selv tilpasse efter, hvor mange personer, der skal deltage i måltidet.

1 foliebakke pr.person.

Alufolie til at lukke foliebakken af med.

Majs.

Ærter.

Gulerødder i tynde skiver.

Cocktailpølser.

Kyllingekød i tynde strimler.

Kartofler i tynde skiver.

Rød peberfrugt.

Løg.

Salt og peber.

Flydende margarine.

Tomatketchup.

Evt. flutes som tilbehør.

Tænd bålet eller grillen og sørg for et godt glødebål!

Put flydende margarine i bunden af foliebakken!

Læg først kartoffelskiverne i og læg derefter lagvist grønsagerne og kødet i!

Husk at drysse salt og peber på!

Hæld lidt flydende margarine ovenpå!

Luk foliebakken tæt med alufolie og sæt bakken i gløderne!

Dæk bakken lidt til med gløder!

Efter ca. 20 minutters tid kan du forsigtigt hale bakken op med en lille metalskål eller lignende.

Velbekomme!

Det smager himmelsk!

Red.

Mit liv - fortsættelse fra forrige nummer.

Af Anne Oesterle

Hvorfor ville jeg til København? Der var to grunde dertil. Jeg gik på Sønderborg Handelsskole og så på opslagstavlen, at gymnasiedirektoratet, Undervisningsministeriet, Frederiksholmkanal, søgte en kontorassistent med god løn. Dengang drejede det sig om 1200 kr. om måneden, et stort beløb for mig, der indtil nu og da kun havde fået ugentlige lommepenge og tjent lidt ekstra i sommerferien.

Straks blev en ansøgning skrevet og sendt til København.

En anden grund var, at en ældre herre fra Hellerup altid opsøgte mig, når jeg deltog i ringridningen i Sønderborg, og her inviterede han mig altid til et lille måltid mad, hvad jeg gerne tog imod. Jeg fortalte, at jeg havde søgt arbejde i København, og dertil svarede han, at han havde et møbleret værelse, som jeg kunne leje til billige penge. Det var jo ikke så dårligt, så det tog jeg gerne imod.

Da jeg kort tid senere fik svar fra ministeriet, at jeg kunne starte i september, gik rejsen med tog til København. Det var en omvæltning at flytte fra landet til en hovedstad, men jeg blev ikke boende i Hellerup ret længe, da jeg skulle cykle til stationen, hvor to af mig købte cykler blev stjålet.

Morgenmad i studenterhyblen

Ung pige med mod på livet

Jeg flyttede så til Østerbro, hvor en kollega havde formidlet et værelse til mig, der desværre var ret lille, men der var heldigvis et bruserum med varmt vand og et adskilt toilet. Jeg blev boende her i godt to år.

Mit kontorarbejde var alt for hurtigt klaret. Jeg kedede mig ofte og fandt ud af, at jeg om aftenen kunne tage min studentereksamen på Akademisk Studenterkursus, hvilket lå i den indre by. Det var en dejlig, men hård tid, og eksamenen blev klaret med ret så gode karakterer. I tysk var jeg bedre end læreren, da jeg havde haft sproget gennem fjernsynet. Ofte overlod han undervisningen til mig.

Med mit eksamensbevis i hånden sagde jeg farvel til ministeriet og fløj til Paris, hvor jeg havde søgt en au pair-stilling, men det var ikke det, jeg havde forestillet mig, da jeg egentlig blev brugt som barnepige og rengøringsdame. Det var ikke noget for mig, og til jul tog jeg tilbage til mine forældre i Sønderjylland. Min søster havde heldigvis sendt mig rejsepenge over banken, så jeg kunne tage toget.

Efter jul og nytår fløj jeg til Mallorca – en billig rejse dengang, men her var der ikke særligt varmt, så jeg tog med skib til fastlandet, hvor jeg med tommelfingeren som hjælp blev opsamlet af et ældre spansk ægtepar, der endda kunne engelsk. De viste mig hele Granada-området og Alhambra-slottet, der var pragtfuldt med alle sine søjler og meget mere. Bagefter kørte de mig til Torremolinos og satte mig af ved et billigt hotel, hvor jeg også for første gang så kakerlakker. Det var ikke særligt behageligt, men jeg traf hurtigt en ung mand, der var rejseleder hos Simon Spies, og han tilbød mig overnatning i et pænt hotel, men han forlangte også, at jeg overtog en del af hans arbejde, hvilket var at arrangere grise-grillfester, udflugter og meget mere. Han kunne ikke altid selv klare det, da han var blevet lidt afhængig af narkotika, og Spies, der boede her med en eller to damer, var jo ikke noget forbillede for ham eller andre, men jeg tjente en hel del penge

På hjemvejen traf jeg en ældre herre, der tilbød mig arbejde på en motorvejsrestaurant i nærheden af Esslingen ved Stuttgart. Der skulle jeg være bardame og udskænke alle drikkevarer til gæsterne i salen. Lønnen var ikke ret høj, men der var gratis bopæl og mad, men det dårlige var, at jeg havde nattjeneste hver anden uge, uudholdeligt. En oplevelse husker jeg endnu. En yngre mand bestilte en Schorle (vand og vin): Jeg kendte ordet Scholle (rødpætte) og henviste til restauranten, men han kunne ikke lade være med at grine over mig og gav mig et kursus i det schwabiske sprog, hvor næsten alle ord ender på »le«. (Häusle/hus), (Hüttle/kolonihavehus) osv.

Med en kvindelig kollega tog jeg ofte til en natklub i Esslingen/Piroschka, hvor jeg mødte min senere ægtemand, der dengang følte sig tiltrukket af mit outfit: Slank, langt rød-blondt hår, kort moderne buksenederdel og en dyb nedringet bluse. Han præsenterede mig endda for sine forældre og tilbød mig bopæl hos dem, der havde en 3-værelses lejlighed, men der var strenge reg-

ler, da der dengang i Tyskland fandtes en lovparagraf, der forbød, at man havde seksuel kontakt, før man var gift (Kuppelei) (rufferi/kobleri). Dette kendte jeg ikke fra Danmark, og min senere svigermor overvågede os ganske nøjagtigt, men vi fandt alligevel en løsning på problemet.

Men jeg var nødt til at rejse tilbage til København, da jeg i 1969 havde tilmeldt mig til Københavns Dag- og Aftenseminarium i Skovlunde. Bopæl fandt jeg i Rosengården ved Nørreport, og senere blev en ejerlejlighed til 50.000 kr. købt i Poppelgade, Nørrebro, hvor min senere mand hjalp mig finansielt, og en Velo-Solex (knallert) hjalp mig med at overvinde transportproblemet, men hvor var det koldt om vinteren, og da det meste af huset var bygget af træ i det 19. århundrede, var larmen enormt høj, og det blev solgt for 52.000 kr., da jeg havde fået et godt tilbud fra venner i Jyllingevej, Rødovre, hvor jeg kunne flytte ind sammen med to andre. Det var et udmærket sted. Senere så jeg i avisen, at en lille villa var til leje i Hybenvænget i Skovlunde, og her slog jeg til sammen med en studiekollega og min lillebror, der nu arbejdede i København. Her kunne jeg gå til fods til seminariet.

Hygge på barndomsgården i Sottrup

Men den indre by lokkede mig med alle værthusene, Pilegården, hvor jeg traf skuespilleren J. P. Belmondo og fik en interessant snak med ham, da jeg beherskede det franske sprog ret godt. Endvidere blev Tokanten, Laurits Betjent, La Cubana og en kælderrestaurant ved Kongens Nytorv faste steder for mig, og pengene hertil tjente jeg timevist i forskellige ministerier, der betalte godt, og lektierne blev lavet om aftenen.

Men min partner var i Baden-Württemberg var utilfreds med altid at skulle køre til København, og han friede til mig eller jeg til ham. Og resultatet var, at vi blev gift i 1970 i Burg på Femern uden forældrenes viden, og der var besvær med oversættelsen af papirerne til tysk og dansk i konsulaterne. Min far skældte mig senere ud og kaldte mig en landsforræder, for det at være under tysk herredømme i 1. og 2. Verdenskrig var nok for ham. Vi flyttede så til Esslingen, hvor min mand arbejdede som byggeleder, og jeg arbejdede i Stuttgart ved et forsikringselskab.

Men jeg skulle tilbage til seminariet, og på et senere tidspunkt flyttede han så til Slesvig-Holsten, hvor han fandt et godt arbejde.

Da jeg efter godt tre år bestod min lærereksamen, startede jeg på den danske skole i Egernförde, hvor jeg blev indtil min pensionering. Både min mand og jeg var meget aktive i det danske mindretal, han som SSW-politiker, jeg som aftenskoleunderviser i dansk. Jeg gik endvidere til gymnastik, håndbold og badminton, hvor jeg også var leder. Ved en badmintonturnering, hvor jeg blev nr. to, strejkede min akilleshæl, og jeg måtte opgive. Herefter blev sporten næsten opgivet bortset fra ridning, da heste senere blev købt.

I begyndelsen boede vi i Kiel over natklubben King George, men der var for meget musiklarm, så vi flyttede til Kronsburg syd for Kiel. Det var et krigsdødsbo uden toilet, kun et das, hvis indhold vi skulle begrave i jorden, ingen ordentlig varme, kun en gammel olieovn, som ikke rigtigt duede,

og vi frøs jammerligt den ene vinter, vi boede der, men så fik vi oplyst, at der var et hus til leje i Østerby, 7 km fra skolen og ikke særligt dyrt.

Her blev vi boede til 1979/80, hvor den strenge vinter forsinkede vores nye flytning, som vi først kunne fuldføre sent i foråret. Vi ville nemlig flytte langt ud på landet på en nedlagt ejendom, hvor vi kunne holde dyr, og dette blev også fundet ved Kielerkanalen tæt ved skoven, og der var 2,85 ha jord fra »Kanalamt«. Så blev dyrene anskaffet, næsten alle slags, heste, får, svin, høns, ænder, gæs og to ammekøer, og dertil en ung tyr, som vi ikke kunne holde ret længe, da det blev for farligt. Det var lidt trist, når afkommet skulle til slagteren. Fjerkræet klarede vi selv.

Vores gård i Großkönigsförde

Heste, grise, køer og får hørte til min bondegård

Anne Oesterle

Jeg har altid elsket heste.

Da min mand afgik ved døden, afskaffede jeg alt bortset fra hestene, og et par høns. Jeg forpagtede jorden til en nabo.

Alt tegner vel for fremtiden.

Anne Oesterle

FUEN og Europeada

Europeada er et internationalt fodboldmesterskab for autoktone og nationale mindretalsorganisationer i Europa. I Tyskland er der fire anerkendte mindretal:

Det danske mindretal,
det frisiske mindretal,
det sorbiske mindretal og
Sinti og Roma.

Eventen finder sted i Nord- og Sydslesvig i tiden fra den 26. juni til 7. juli 2024, og spillestederne er både i Nordslesvig/Sønderjylland og i Sydslesvig

Europeada finder sted hver 4. år, og denne gang er det Sydslesvigs og Nordslesvigs tur til at forberede og gennemføre den storslåede event.

Der vil komme ca. 800 deltagere fra de deltagende mindretal.

Det er FUEN (Federal Union of European Nationalities), der er hovedarrangør af Europeada, men i år er det vore egne lokale mindretalsorganisationer, der skal stå for dette storslåede arrangement.

Det er en meget stor opgave at gennemføre et sådant arrangement. Selve programmet er lidt af et puslespil. Der skal laves skriftligt materiale, der skal skrives om det i alle medier, og der skal

sørges for indkvartering og forplejning og meget, meget mere. Der skal sørges for økonomi til det hele. Der skal holdes taler, for selvom det er en sportsmæssig begivenhed, så har den også et stænk af politik i sig. Det er faktisk også en sportsmæssig, fredelig demonstration overfor hele Europa, at der eksisterer levende mindretal, så arrangementet skal naturligvis forløbe perfekt.

Europeada

FUEN har flere end 100 medlemsorganisationer i 36 lande, og det betyder meget for mindretallene, at de således kan styrke hinanden for at få den rette anerkendelse i de lande, de befinder sig i. De favorable vilkår, som mindretallet i Danmark, det tyske mindretal og mindretallene i Tyskland har, det danske mindretal, det frisiske mindretal, sorberne og Sinti og Roma, er nemlig ikke selvfølgelige i alle lande, og der er nok at arbejde for med hensyn til mindretallenes rettigheder og forpligtelser også i Tyskland.

Derfor er det så godt, at vi har netop Stefan Seidler i Forbundsdagen i Berlin, så han kan tage vare på de interesser, som netop mindretallene i Tyskland måtte have.

Sydslesvigsk Forening (SSF), Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU), Deutscher Jugendverband für Nordschleswig (DJN), Bund Deutscher Nordschleswiger, det frisiske mindretal (FR Nordfriislon), og Verband Deutscher Sinti und Roma ev. Landesverband Schleswig-Holstein, er gæstgivere for dette store arrangement, der kræver et meget stort forarbejde.

Fodboldkampene finder sted i følgende byer sat i alfabetisk orden:

Aabenraa, Bredsted, Egernførde, Flensburg (Engelsby-Centret, Idrætsparken, Manfred Werner Stadion) Harreslev, Kruså, Nibøl, Risum-Lindholm, Slesvig, Sønderborg, Tønder, Tønning.

Forbundsdagsmedlem for SSW, Stefan Seidler, i forberedende samtale om Europeada.

Finalekampen for damerne finder sted på Manfred Werner Stadion i Flensburg- Sporskifte (Flensburg-Weiche) den 6. juli kl. 11.00. Der er gratis adgang.

Finalekampen for herrerne finder sted samme sted, men først kl. 14.00. Også her er der gratis adgang.

Det betyder rigtig meget for de europæiske mindretal, at Europeada bliver afholdt på skift hos hinanden.

Det styrker mindretalsregionerne og dermed også det enkelte mindretalsmedlems selvværd og selvtillid at være en anerkendt del af staterne i Europa.

Det fremmer i allerhøjeste grad mindretallenes synlighed i lokalsamfundet.

FUEN gør et etort arbejde for at styrke mindretallene i Europa. Alene i EU er der 50 millioner, der tilhører et mindretal. Det er vigtigt, at mindretallene har organiseret sig, således at de kan stå stærkere i flertalssamfundet.

Den nuværende præsident for FUEN er Loránt Vincze, der repræsenterer det store ungarske mindretal i Rumænien. Vores egen Bahne Nahsen fra det frisiske mindretal i Nordfrisland er en af flere vicepræsidenter for FUEN.

En markant repræsentant for Nordfrislands frisere i FUEN, Bahne Bahnsen, der er en af FUENs vicepræsidenter.

Nogle af de mange vægtige emner, FUEN beskæftiger sig med, er bevarelse af den kulturelle mangfoldighed på alle planer i de forskellige europæiske lande.

Mindretallenes deltagelse i demokratiprocesserne er naturligvis et særdeles betydningsfuldt emne. Dette gælder selvfølgelig også for mindretalssprogenes bevarelse. Men der er så meget mere.

Alt det, som vi i vores eget danske mindretal har måttet kæmpe for, og som vi har opnået på fredelig vis, er emner, som FUEN tager sig af. Og det er langt fra alle mindretal i Europa, der har så gode vilkår som os.

Det bliver spændende fodboldkampe, og vi kan stærkt anbefale jer at følge med i, hvad der sker, når repræsentanter for Eurpas mindretal spiller fodbold både i Sønderjylland/Nordslesvig og i Sydslesvig. Vær med til at heppe på de dygtige hold.

Europeadens maskot

Der findes en hjemmeside, hvor interesserede kan følge med i, hvor og hvornår der spilles. Hjemmesidens navn er:

www.europeada.eu

Protectorer for Europeada 2024 er
Stephanie Lose og Robert Habeck.

Redaktionen

3-dages studietur til **BERLIN**

med besøg i
Forbundsdagen

5.-7. november

Berlin er en tiltrækkende by. I den tyske hovedstad er mulighederne for politiske og kulturelle oplevelser overvældende.

Vi skal besøge medlem af Forbundsdagen Stefan Seidler (SSW), som giver en aktuel status over den politiske situation i Tyskland. Desuden får vi en rundvisning i Forbundsdagen.

Derudover skal vi besøge Sanssouci slottet i Potsdam, Den Danske Ambassade og på rundvisning i Haus Am Checkpoint Charlie.

Prisen inkluderer transport i 4-stjernet bus, 2 overnatninger inkl. morgenmad, 2 middage, guidede ture og entreer.

Tillæg for enkeltværelse 400 kr.

TIRSDAG 5. NOVEMBER

- 6.30 Opsamling Alsion, Sønderborg
- 7.00 Opsamling Ahlmannsparken, Gråsten
- 7.30 Opsamling Kruså Bankocenter
- 14.00 Besøg i Potsdam
- 17.00 Indkvartering på hotel
- 19.00 Middag

ONSDAG 6. NOVEMBER

- 10.00 Besøg i Den tyske Forbundsdag
- 12.00 Møde med forbundsdagsmedlem Stefan Seidler (SSW)
- 16.00 Besøg i Haus Am Checkpoint Charlie
- 19.00 Middag

TORSDAG 7. NOVEMBER

- 10.00 Besøg i Den Danske Ambassade
- 12.00 Fri disposition
- 14.00 Afgang fra Berlin
- 21.00 Ankomst til Kruså, Gråsten og Sønderborg

SLESVIG-LIGAEN

Yderligere oplysninger og tilmelding til formand for Slesvig-Ligaen, Horst-Werner Knüppel tlf. 2015 1687 eller horst.wj.knueppel@gmail.com

3.995,-

Cottbus, Bautzen og sorberne

Vi husker sikkert allesammen vores barndoms drabelige historier fra skoleundervisningen om Danmarks historie, hvor vi blandt meget andet hørte om Kong Valdemar den Stores og hans fosterbroder Biskop Absalons togt mod venderne på øen Rügen i 1169 og dermed vandt sig indflydelse og magt over hele det nuværende Mecklenburg-Vorpommern, der dengang beboedes af slaviske folkestammer med fællesbetegnelsen vendere.

Vi tænker måske stadig en gang imellem på den stille gysen, vi følte ved beretningen om danskernes afbrænding af guden Svantevit, vendernes hovedgud, der stod som en stor og markant træstele ved Rügens nordkyst, Arkona. Men vi ved også, at allerede Kong Valdemar den Stores far, Jarl Knud Lavard fra Slesvig, der blev myrdet af sin fætter Prins Magnus i Haraldsted Skov på Sjælland den 7. januar 1231, var obotritternes, en vendisk stammes knes/konge.

Ja, hele det nuværende Østtyskland beboedes af vendiske/obotrittiske/sorbiske m.fl. stammer, der langsomt overvandt af tysk adel og med tiden fortyskedes. Dog er der endnu et område i Østtyskland, Lausitz regionen, hvor der stadig bor en vendisk/sorbisk befolkning, der bekender sig til det sorbiske mindretal. De to store sorbiske byer i Lausitz er Bautzen og Cottbus.

Tre sorbiske kvinder i deres smukke folke dragter

Ved Kap Arkona står nu denne spændende stele, der er fremstillet af en nutidig kunstner. Den oprindelige Svantevit-stele har muligvis set sådan ud.

Det sorbiske mindretal i hele Lausitz, Oberlausitz og Niederlausitz, der ligger i Sachsen hhv. Brandenburg, antages at have ca. 60.000 medlemmer, der vokser tosproget op, nemlig med både tysk og sorbisk som modersmål. Sorberne har ca. 25 grundskoler og to gymnasier i hhv. Bautzen/Budyšin og Cottbus/Chóšebuz.

Den sorbiske hovedorganisation for institutioner og foreninger hedder Domovina og har sit sæde i Bautzen.

De gamle middelalderbyer Bautzen og Cottbus er absolut et besøg værd, og de ligger relativt tæt i nærheden af hinanden. Der er ca. 80 km's

Cottbus, Bautzen og sorberne

afstand mellem dem, så hvis man kun har kort tid, kan man sagtens få et indtryk af begge byer bare på en dag, hvis man er undervejs i bil.

Det smukke slot Branitz i Cottbus

Cottbus er en kredsfril by, der ligger i den tyske delstat Brandenburg. Den har knapt 100.000 indbyggere og er faktisk på størrelse med Flensborg.

Det gamle torv/Alter Markt i Cottbus

Byen bliver nævnt første gang i 1156. Cottbus er blandt andet også kendt for sin tekstilindustri. Stedet byder på mange seværdigheder. Her kan nævnes Spremberger Turm, Brandenburgisches Landesmuseum für moderne Kunst, Brandenburgisches Apothekenmuseum, spornegnene og den idylliske, middelalderlige indre bydel.

Vi kan varmt anbefale et besøg, et ferieophold i enten Bautzen eller Cottbus, og er man der, er det naturligtvis også en selvfølge, at man yderligere besøger Dresden.

Ami og Leif Jessen

Domkirken i Bautzen, Dom St. Petri

Bautzen med sine middelalderlige tårne og tinder

Bautzen, markedsplads med brønd

Bautzen/ Budyšin bliver nævnt første gang i 1002. Der er 42000 indbyggere. Byen har et tydeligt middelalderligt præg og er meget smuk med sine tårne og tinder. Bautzen har et fantastisk sorbisk museum, der informerer de besøgende om det sorbiske mindretal og om sorbisk kultur.

Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad har siden sin grundlæggelse i 1946 været et fyrtårn for uddannelse og fællesskab i den lille by i Nordfrisland, hvor floderne Treenen og Ejderen mødes. Med byens historie i mangfoldighed og toleranc har skole et særligt ansvar og er omdrejningspunktet i mindretallets lokalsamfund.

Med cirka 60 elever fra 1. til 6. årgang byder skolen på et tæt og personligt miljø, hvor hver elev kan blive set og hørt.

Siden 2021 har Markus Hausen stået i spidsen for skolen som skoleleder, og hans ledelse har været præget af en åben og inkluderende tilgang.

»Forældrenes tillid er vores største anerkendelse. Når de sender deres børn til os, viser det en respekt og et håb om, at vi kan bidrage positivt til deres børns fremtid. Det er utrolig dejligt når tidligere elever så møder op til diverse arrangementer, det viser at skolen er et trygt sted, man vender tilbage til«, siger Markus Hausen.

Han understreger vigtigheden af skolens fællesskab, der særligt kommer til udtryk hver gang mindretallet mødes.

Skolens beliggenhed i Frederiksstad, kendt for sin historiske mangfoldighed med forskellige religioner, spiller en stor rolle i den daglige undervisning. »Vi arbejder hårdt på at integrere mangfoldighed i alle aspekter af skolelivet. Det inkluderer samarbejde med både flertals- og mindretalsskoler i området, hvilket beriger vores elevers forståelse for forskellige perspektiver. Skolen er blandt andet ansvarligt for en snublesten i byen, hvor vi sørger for, at NS regimets grusomme hændelser ikke bliver glemt.«, forklarer Hausen.

Hans Helgesen-Skolen

Eleverne på Hans Helgesen-Skolen nyder godt af en bred vifte af aktiviteter. Fra arbejdet i skolehaven, der lærer dem om bæredygtighed, til projekter i Vadehavet og den lokale nationalpark, får de praktisk erfaring med natur og miljø, der rækker langt ud over klasselokalets fire vægge.

Med en af vores forhenværende lærere bringer vi også bi-verdenen nærmere, så det er mulighed for at se, hvordan honning bliver til.

Livet udenfor skolens timeplan er præget af, at musikken er omdrejningspunkt, hvor elever får musikalsk undervisning, der kan munde ud i Skoleforeningens Underholdnings Orkester (SKURK) eller et af de andre orkestre.

Med sin skole-fritids-ordning og med aktiviteterne udenfor skoletid, i mindretals regi, er skolen et sted, hvor børn ikke blot lærer boglige færdigheder, men også sociale og praktiske kompetencer, der forbereder dem til livets mange udfordringer.

Hans Helgesen-Skolen er mere end blot en skole; den er et samfund, der former fremtidige generationer til at blive ansvarlige, velinformerede og tolerante borgere.

Markus Hausen

Foto: TW

Slesvig-Ligaens Landsmøde 2024
Lørdag den 21. september 2024 kl. 14.15

„Det Danske Hus“
Alter Husumer Weg 220
24941 Flensburg/Weiche

DAGSORDEN

1. Valg af dirigent.
2. Valg af protokolfører og 2 stemmetællere.
3. Formandens beretning.
4. Fremlæggelse af foreningens regnskab til godkendelse (bilag 1)
5. Fremlæggelse af fondens regnskab (bilag 2).

Bilagene er trykt i Thyras Vold nr. 922

6. Fremlæggelse af det kommende års driftsbudget til godkendelse.
7. Valg af bestyrelsesmedlem - på valg er:
 - *Horst-Werner J. Knüppel*
 - *Hans Jørgen L. Larsen*
 - *Anne Oesterle*
8. Valg af 2 suppleanter - på valg er:
 - *Kerstin Pauls og Finn Limbrecht.*
9. Valg af statsautoriseret / registreret revisor. Bestyrelsen foreslår genvalg af SY:
 - Ernst & Young P/S*
 - 6400 Sønderborg.*
10. Behandling af indkomne forslag.
11. Eventuelt

Regnskab 2023

I henhold til Slesvig-Ligaens vedtægters § 5 offentliggøres regnskabet her.

Foreningens driftsregnskab (alle beløb i DKK)

<u>Indtægter</u>	2023	2022	2021
Kontingent	38.112	7.250	10.750
Bidrag, renter og udbytte	9.443	27.769	19.053
	47.555	35.019	29.803
<u>Udgifter</u>			
Drift, kontorhold m.v.	-61.263	87.555	52.864
Thyras Vold	-50.647	47.799	48.419
	-111.910		
Overskud / underskud	-64.355	-100.335	-71.480
<u>Indsamlinger og uddelinger</u>			
Indgået bidrag og gaver	51.995	13.223	13.150
Til disposition	51.995	13.223	13.150
Arets resultat	-12.360	-87.112	-71.480
Uddelt støtte i Sydslesvig			
Overført til Slesvig-Ligaens Fond			-58.330
Der disponeres således:			
Hensat Landsindsamling	-1.186	-23.799	-959
Hensat til senere disposition	-11.177	-63.313	-57.371
	-12.360	-87.112	-58.330
Balance pr. 31. dec.			
<u>Aktiver</u>			
Tilgodehavender	0	12.059	19.053
Aktier			
Obligationer & investeringsbeviser	373.823	335.946	426.758
Flensborg Avis	48.724	48.724	48.724
Union Bank	52.171	52.056	52.056
Likvid beholdning	77.226	77.750	157.868
Aktiver ialt	552.051	526.535	704.459
<u>Passiver</u>			
Egenkapital	478.526	632.651	663.205
Arets kursregulering	37.876	-90.812	26.817
Hensat til senere disposition	-11.174	-63.313	-57.371
Egenkapital	505.228	478.526	632.651
Hensat forpligtelse særlige formål			
Landsindsamlingen	31.823	33.009	56.808
Hensatte forpligtelser	31.823	33.009	56.808
Kortfristet gældsforpligtelse	15.000	15.000	15.000
Passiver ialt	552.051	526.535	704.459

Ernst & Young
Revisionspartnerselskab
Jan Thietje
Statsautoriseret revisor

Det foreliggende regnskab indstilles til Landsmødets godkendelse

Regnskab 2023**Slesvig-Ligaens Fond***(Alle beløb i DKK)*

Fondens driftsregnskab	2023	2022	2021
<u>Indtægter</u>			
Bidrag, renter og udbytte	2.584	433.315	144.399
Kurstab		-213.697	-110.155
Renter	586	2.186	-2.253
	3.170	217.432	31.991
<u>Udgifter</u>			31.991
Drift, revision m.v.	12.737	13.932	-12.796
Forvaltningsgebyr	3.810	4.000	-4.144
Årets resultat før skat	-13.377	199.500	15.051
Skat inkl. tillæg / fradrag	206	26	25
Årets nettoresultat	-13.171	199.526	15.076
Årets nettoresultat fordeles således:			
Uddelinger	85.004	160.000	229.981
Konsolidering 25% af nettoresultat	0	76.204	5.009
Kursgevinst *)	0	-105.288	-110.155
Overførsel til disponibl kapital	-98.175	68.610	-109.759
	-13.171	199.526	15.076
Balance pr. 31. dec.			
<u>Aktiver</u>			
Bundne aktiver	3.606.609	3.298.353	4.043.060
Disponible aktiver	281.063	379.238	319.628
Aktiver ialt	3.887.672	3.677.591	4.362.688
<u>Passiver</u>			
Bunden Egenkapital	3.606.609	3.298.353	4.043.060
Disponibel egenkapital	271.063	369.238	300.628
Egenkapital i alt	3.877.672	3.667.591	4.343.688
Gæld	10.000	10.000	19.000
Passiver i alt	3.887.672	3.677.591	4.362.688

*) Realiseret kurstab ovf. til bunden kapital.

Sydbanks Forvaltningsafd.

Tim Frandsen, Forvaltningschef
 Det foreliggende regnskab indstilles til Landsmødets godkendelse

TILLIDSPOSTER I SLESVIG-LIGAEN 2023-24

SLESVIG-LIGAENS BESTYRELSE

Horst-Werner J. Knüppel	formand	horst.wj.knueppel@gmail.com
Gunnar Hattesen	næstformand	gunnar_hattesen@hotmail.com
Jens Hønholt	kasserer	ajhoenholt@gmail.com
Hans Jørgen Lych Larsen	sekretær	lychlarsen@hotmail.com
Anne Oesterle	bestyrelsesmedlem	tlf.: 0049-43466406

Kerstin Pauls	suppleant	paulskerstin@web.de
Finn Limbrecht	suppleant	finn@spejder.de

BESTYRELSEN FOR SLESVIG-LIGAENS FOND

Horst-Werner Knüppel	formand	horst.wj.knueppel@gmail.com
Gunnar Hattesen	næstformand	gunnar_hattesen@hotmail.com
Jens Hønholt	kasserer	ajhoenholt@gmail.com

THYRAS VOLD - REDAKTION

Anne-Margrete Jessen	ansvarshavende redaktør	amjess@aol.com
Horst-Werner Knüppel	formand	horst.wj.knueppel@gmail.com
Anne Oesterle	bestyrelsesmedlem	tlf.: 0049-43466406
Gunnar Hattesen	næstformand	gunnar_hattesen@hotmail.com

SLESVIG-LIGAENS HJEMMESIDE

Wolfgang Bradtke	webmaster	wolbra@dkd-web.de
------------------	-----------	-------------------

DET DANSKE HUS

DET DANSKE HUS
 Alter Husumer Weg 220
 D-24941 Flenburg

SLESVIG-LIGAENS LANDSMØDE 2024
afholdes lørdag, den 21. september 2024 i
DET DANSKE HUS
Alter Husumer Weg 220
D-24941 Flensburg

PROGRAM

- Kl. 12.00 Spisning (Slesvig-Ligaen er vært)
Kl. 13.00 Foredrag/Debat: Tema med fokus på
Sydslesvig og det danske mindretal
Kl. 13.45 Kaffebord, hvor Slesvig-Ligaen er vært
Kl. 14.15 Landsmødet begynder

Dagsorden, bilag og kørselsvejledning findes inde i bladet.

Af hensyn til såvel spisningen og det arrangerede kaffebord bedes
om tilmelding til foreningens formand

Horst-Werner J. Knüppel på mobil: **(+45) 2015 1687**

eller på mail: Horst.wj.knueppel@gmail.com

Senest den 15. september 2024.

THYRAS VOLD - udgivet af Slesvig-Ligaen

Højgårdvej 2, Sædding, DK-6900-Skjern, tlf. (+45) 2015 1687

e-mail: horst.wj.knueppel@gmail.com

Bankkonto: Sydbank 8065-1039275

REDAKTION

Anne-Margrete Jessen (ansvarshavende redaktør), Haferstiege 20, D-24941 Flensburg, - e-mail: amjess@aol.com - tlf. (+49) 461-8400724

Horst-Werner J. Knüppel (formand), Højgårdvej 2, Sædding, DK-6900 Skjern - e-mail: horst.wj.knueppel@gmail.com

Anne Oesterle, Alte Ziegelei, D-24214 Gr. Königsförde, - tlf. (+49) 4346 6406

Gunnar Hattesen - gunnar_hattesen@hotmail.com

Grafik og design: Willi Hansen • Tryk: Flensburg Avis

Stof til næste nummer af bladet senest den 01. oktober 2024

Følg også med på Slesvig-Ligaens hjemmeside: www.slesvigligaen.dk

ISSN 0902-707